

A mogyoró kártevői

Автор(и): гл. експерт д-р Мария Христозова, Институт по овощарство Пловдив, ССА; гл. експерт д-р Пламен Иванов, Институт по овощарство – Пловдив, ССА; гл. експерт Даниела Ангелова, Институт по овощарство Пловдив, Селскостопанска академия ; доц. д-р Мариета Нешева, Институт по овощарство Пловдив, Селскостопанска академия

Дата: 20.08.2024 **Брой:** 8/2024

Összefoglaló

A mogyoró a legfontosabb diófélék között szerepel, termelése és fogyasztása magas táplálkozási és gazdasági értéke miatt drasztikusan növekszik. A betegségek és kártevők a növény termesztésének egyik fő problémája. 2024-ben felmérést végeztek a Plovdiv régió területén előforduló kártevők fajösszetételének meghatározására. A fő kártevőket és az ellenük alkalmazható védekezési módszereket ismertetjük.

A közönséges mogyoró (*Corylus avellana* L.) elterjedt Európában, Észak-Afrikában és Kis-Ázsiában. Főleg vegyes lomberdőkben fordul elő, és jól fejlődik mind erősen napos, mind árnyékos helyeken. Enyhén savas és semleges talajokon jól nő (Hicks, 2022).

A világ legnagyobb mogyorótermelői Törökország, Olaszország, Azerbajdzsán, az USA, Irán és Grúzia. 2021-ben a globális termés elérte az 1,1 millió tonnát, ahol Törökország vezető termelő, majd Olaszország és az USA következik. Bulgáriában a mogyoróültetvények 2700 hektárt fednek le, amelyből 2023-ban 463 kg termést értek el.

A mogyorót főleg magjáért termesztik, amely gazdag fehérjékben, zsírsavakban, E-vitaminban, vasban, foszforban és magnéziumban. A magokat nyersen vagy pörköltve fogyaszthatják. Széles körben használják az élelmiszeriparban csokoládé, csokoládédesszék, fehérjeszeletek stb. előállításához (Gantner, 2000).

A mogyoró számos kártevőt vonz, például levéltetveket, atkákat, bogarakat és molyokat, amelyek a világ egyes részein akár 20%-os termésvesztést is okozhatnak.

Mogyoróormányos (*Curculio nucum* L.)

A mogyoróormányos az egész országban elterjedt, és főleg a termesztett és vad mogyoró területein található. Elsősorban a termesztett és vad mogyorót támadja meg, de megtalálható gesztenyén is.

A faj évente egy nemzedéket fejleszt ki, és lárvaként telel át a talajban. A lárvák tavasszal bábozódnak, és az imágók június első felében jelennek meg. A bogarak a leveleket és a zöld diókat rágják. A nemi érettség elérése után a bogarak párosodnak és megkezdik a petéket. A nőstények kis lyukat készítenek ormányukkal, amelybe egy, ritkán két petét raknak. A hőmérséklettől függően az embriófejlődés 8-10 napig tart. A lárv a magban táplálkozik, és a megtámadott termések elsötétülnek. Általában a burokokban maradnak vagy lehullanak. Fejlődésének befejezése után a lárv kerek kilépő lyukat készít a héjban, majd a talajba vándorol, földkamrát készít, és ott marad áttelelni.

A mogyoróbokrok körüli talajművelés jelentősen csökkentheti a kártevők sűrűségét. A vegyi védekezés az imágók ellen irányul a petezés előtt, és a kezeléseket végezhetik Coragen-nel, amely e kártevő ellen bejegyzett.

Mogyoró-cserebogár (*Oberea linearis* L.)

Az egész országban elterjedt, de gyakrabban fordul elő Dél-Bulgáriában. Főleg mogyorót támad meg, de előfordul szilfán, fűzön és bükkön is.

A fajnak kétéves fejlődési ciklusa van, és lárvaként telel át a károsítási helyeken. A lárvák a károsított hajtások járatában bábozódnak, és az imágók májusban és júniusban jelennek meg. A nőstények egy-egy petét raknak a hajtások kérge alá. Az embriófejlődés 10-14 napig tart. A fiatal lárvák behatolnak a fába, és ürülékkel és ürülékkel teli járatokat készítenek. A megtámadott hajtások kiszáradnak és eltörnek a petézési helyen. Később a lárvák akár 40 cm hosszú, szélesebb járatokat készítenek, amelyekben áttelelnek. A következő tavasszal folytatják a táplálkozást és meghosszabbítják a járatokat. Másodszor is áttelelnek, és tavasszal bábozódnak.

A védekezést ősszel vagy kora tavasszal végzik, az összes fertőzött vessző kivágásával és megsemmisítésével.

Zöld poloskafélék (*Nezara viridula* L.)

Ötödik stádiumú nimfa mogyorón

A faj polifág, és széles körben elterjedt az egész országban.

A kártevő évente két nemzedéket fejleszt ki, és imágóként telel át növényi maradványok alatt, régi épületekben és szerkezetekben stb. Az imágók március végén és április elején hagyják el telelőhelyeiket. A párzás után a nőstények petéiket a gazdanövények leveleinek alsó oldalára rakják. A növények károsítását a nimfák és az imágók okozzák. Nedvet szívnak a gazdanövények minden részéből, de előnyben részesítik a rügyeket és gyümölcsöket.

Károsítás mogyorón

A mogyorón a poloskafélék a zöld diókat támadják meg, nedvet szívva belőlük. A kár a magon foltok vagy bemélyedések kialakulásában, valamint a korai terméshullásban nyilvánul meg (1. és 2. ábra).

Barnamárványos poloskafélék (*Halyomorpha halys* Stål)

A kártevőt először 2016-ban jegyezték fel Bulgáriában. Ma már az egész országban széles körben elterjedt, és együtt fordul elő a zöld poloskafélékkel.

A faj polifág, és zöldségféléket, hüvelyeseket, gyümölcsféléket és dísznövényeket támad meg.

A barnamárványos poloskafélék ötödik stádiumú nimfája

Bulgáriában a barnamárványos poloskafélék évente egy nemzedéket fejlesztenek ki, és imágóként telelnek át növényi maradványok alatt, ipari épületekben és szerkezetekben, valamint egyéb védett helyeken. A növények károsítását a nimfák és az imágók okozzák, amelyek főleg rügyeken és gyümölcsökön táplálkoznak (3. ábra). Olyan növényeknél, mint a mogyoró, a poloskafélék a teljes vegetációs időszak alatt károsíthatnak. A poloskafélék táplálkozása a kialakulatlan magokon a magfejlődés megszakadásához vezet, és a héjak üresek maradnak. A növekvő magokban deformációk figyelhetők meg, míg a teljesen kifejlett magoknál a kár parás és nekrotikus foltok kialakulásában nyilvánul meg.

A poloskafélék elleni védekezés a nimfák ellen irányul, mivel ezek kevésbé mozgékonyak és érzékenyebbek a rovarirtó szerekre (Decis 100 EC).

Európai gyümölcspajzstetű (*Eulecanium corni* B.)

Az európai gyümölcspajzstetű az egész országban megtalálható, de sűrűsége a szilva-termesztő régiókban a legmagasabb.

A faj polifág, de a legsúlyosabb kárt a szilvában, barackban, szőlőben és mogyoróban okozza.

Eulecanium corni imágó

A kártevő évente egy nemzedéket fejleszt ki, és második stádiumú nimfaként telel át az ágak és vesszők repedezett kérgén, a törzs tövéénél és a sarjhajtásokon. A tavasszal emelkedő hőmérséklettel a lárvák aktívvá válnak, és az egyéves hajtásokra vándorolnak. Elkezdenek táplálkozni, nedvet szívva a kéregből. Növekedésük során lábuk atrófiásodik, és mozdulatlanul maradnak a táplálkozási helyeken. A lárvák intenzíven táplálkoznak, vedlenek és imágó rovarokká alakulnak. A pajzstetűk a legnagyobb kárt március közepétől május közepéig okozzák. A nimfák és a nőstény imágók nedvet szívnak a vesszőkből, ágakból és levelekből. A kár a fák gyengülésében, növekedési visszamaradásban és magas populációs sűrűség esetén az egyes ágak és vesszők elhalásában nyilvánul meg.

A kártevő elleni védekezés a vegetációs szünet idején kezdődhet téli permetezéssel, paraffinolajok alkalmazásával. A következő kezelés tavasszal történik, amikor a lárvák aktívvá válnak, érintő rovarirtó szerek (MOVENTO 100 SC) alkalmazásával.

Hivatkozások

1. Hicks, D. (2022). Biological Flora of Britain and Ireland: *Corylus avellana*: No. 302. *Journal of Ecology*, 110(12), 3053-3089.
2. Gantner, M. (2000, August). Occurrence of hazelnut pests in southeastern